

STORTINGET

Innst. 344 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:92 S (2019–2020)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad og Trygve Slagsvold Vedum om etablering av beredskapslagring av matkorn

---

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen starte etableringen av beredskapslagring av matkorn i løpet av 2020.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Guro Angell Gimse, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Charster Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Katrine Boel Gregussen, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til Representantforslag 92 (2019–2020) om etablering av beredskapslagring av matkorn. Komiteen

viser til at det har kommet flere utredninger som har vurdert behovet for beredskapslagring. Komiteen viser også til at matsikkerhet og beredskap ble behandlet i jordbruksmeldingen, jf. Innst. 251 S (2016–2017).

Komiteen viser til representantforslag av 6. februar 2018 fra stortingsrepresentantene Nils T. Bjørke, Heidi Greni, Geir Pollestad og Marit Knutsdatter Strand, alle fra Senterpartiet, om styrket beredskap gjennom et sterkere jordvern og beredskapslagring av matkorn, jf. Dokument 8:33 S (2017–2018). Komiteen viser til at Stortinget i den forbindelse gjorde et vedtak hvor regjeringen ble bedt om å fremme en egen sak i løpet av 2019 om etablering av nasjonale beredskapslagre av korn. Komiteen merker seg at regjeringen varslet at det ikke ville bli fremmet en egen sak for Stortinget i løpet av 2019 om nasjonale beredskapslagre av korn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, registrerer at regjeringen mener at sentralisert beredskapslagring av matkorn ikke vil være et målrettet og kostnadseffektivt tiltak for å styrke norsk matsikkerhet.

Komiteen registrerer at komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti i uttalen fra næringskomiteen til Meld. St. 12 (2019–2020) Anmodnings- og utredningsvedtak i stortingssesjonen 2018–2019, er av den oppfatning at ovennevnte vedtak er fulgt opp, og viser til Landbruks- og matdepartementets begrunnelse. Komiteen merker seg videre at komiteens mindretall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ikke mener vedtaket er fulgt opp,

og forventer at regjeringen fremmer en sak om etablering av nasjonale beredskapslager for matkorn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, er enige med forslagsstillerne i at mat og god nok tilgang til mat er en viktig del av et lands beredskap. Flertallet mener videre at det viktigste vi gjør for matvareberedskapen, er å legge til rette for at så mye som mulig av den maten norske forbrukere etter spør, produseres i Norge. Flertallet påpeker at matsikkerheten i Norge blir ivaretatt gjennom nasjonal produksjon, handel og ivaretagning av produksjonsgrunnlaget. Forsyningsberedskapen innenfor matvaresektoren er basert på at både nasjonal produksjon og import langt på vei kan opprettholdes også i kriser. Flertallet viser til at Norge og resten av verden nå opplever en inngripende pandemi, og mange deler av samfunnet har måttet stenge ned. Likevel går matforsyningen tilnærmet som normalt. De siste ukene har tydelig vist at matforsyningskjeden er både robust og fleksibel også i en krevende situasjon. Flertallet fremhever at det selv i denne verdensomspennende pandemien viser det seg at land ser viktigheten av å opprettholde internasjonal varehandel og forsyning av matvarer.

Flertallet påpeker at Landbruks- og matdepartementet likevel må ha stor oppmerksomhet rettet mot de internasjonale matmarkedene, og viser til landbruks- og matministerens vurdering av dette representantforslaget, hvor statsråden er tydelig på at departementet følger nøye med på det som skjer i mat- og forproduksjonen og i markeder globalt.

Flertallet har merket seg tall fra Landbruks- og matdepartementet som viser at det koster om lag 500 mill. kroner å etablere matkornlager som holder for tre måneders forbruk. Flertallet har videre lagt merke til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett for 2020 kun har satt av 30 mill. kroner til beredskapslagring av mat og såkorn, og stiller derfor spørsmål ved forslagsstillerens faktiske vilje til å finansiere foreslåtte tiltak gitt de estimerte kostnadene forbundet med etablering av kornlagre. Flertallet er av den oppfatning at Senterpartiets forslag ikke er et målrettet og kostnadseffektivt tiltak for å styrke norsk matsikkerhet. Flertallet mener det vil være mer målrettet og kostnadseffektivt å bruke ressurser på å redusere risiko og sikre kontinuerlig norsk matkornproduksjon. Flertallet påpeker at det å ha planer for hvordan vi kan opprettholde nasjonal matproduksjon i ulike kriser, er et viktigere bidrag til matsikkerheten. Det er også mange andre varer enn korn det vil være kritisk å opprettholde forsyningen av.

Flertallet viser til at behovet for beredskapslagring av korn er vurdert mange ganger. I budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og

Venstre ble det høsten 2013 avtalt at beredskapslagring av korn skulle utredes. Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) har utgitt to rapporter om beredskapslagring: «Notat 2014-12 Marked før regulering: Vurdering av statlige reguleringstiltak for sikker matforsyning» og «Notat 2015-11 Risiko og sårbarhetsanalyse for norsk matkornforsyning: Grunn til å styrke systemforståelsen og overvåkning». Rapportene konkluderte med at etablering av ekstra kapasitet for beredskapslagring ikke anses som nødvendig.

Flertallet viser til at landet er bortimot fullt ut selvforsynt med kjøtt, fisk, egg, melk, meieriprodukter og grove grønnsaker som kål og kålrot. Selvforsyningsgraden som viser hvor mye norsk mat vi spiser i Norge, gikk ned under de rød-grønne. Flertallet påpeker at selvforsyningsgraden har gått opp under denne regjeringen og nå ligger på ca. 50 pst. i et normalt avlingsår. Flertallet påpeker at selvforsyningsgraden ikke sier noe om hvor mye mat landet faktisk produserer. Dekningsgraden er derimot et mål på hvor mye mat et land faktisk produserer. Den er på omtrent 90 pst. Flertallet viser til at det i Norge stort sett er eksport av fisk som bidrar til den store forskjellen mellom dekningsgrad og selvforsyningsgrad. Flertallet påpeker at Norge uansett er avhengig av import av innsatsfaktorer til jordbruksproduksjonen, arbeidskraft samt maskiner og utstyr.

Flertallet påpeker at i dag er verdens kornlagre på kjøll, det vil si at de befinner seg på båt på vei til forbruker. Flertallet påpeker at det likevel er slik at om lag 80 pst. av alt korn i verden benyttes innenfor landenes egne grenser. Total hveteeksport i verden er på 173 mill. tonn per år. 334 000 tonn tilsvare et års forbruk av hvete i Norge. Flertallet viser til at Norge alltid har vært avhengig av å importere korn ut fra nivået på årets avling og kvaliteten på avlingen. I 1970 var andelen norskprodusert matkorn lik null, mens vi i kornsesongen 2019–2020 hadde en andel på 55 pst. av forbruket.

Flertallet viser til landbruks- og matministerens kommentar til dette representantforslaget, der statsråden formidler at man ser noen endringer i de internasjonale kornmarkedene, der enkelte land har innført eksportrestriksjoner. Dette har medført noe prisøkning på hvete, men det finnes også andre faktorer som virker i motsatt retning. Flertallet påpeker at registreringer viser at verdens beholdning av hvete er rekordstor og demper prispresset. Flertallet har som tidligere nevnt merket seg at regjeringen er svært oppmerksom på disse forholdene, og selv om de internasjonale kornmarkedene virker robuste, må samtidig myndighetene følge med på disse forholdene og evnen markedene har til selv å håndtere pris- og forsyningsrisiko.

Flertallet viser til artikkelen «Hva er egentlig selvforsyningsgrad?» på landbruk.no, sist oppdatert 30. august 2019, om selvforsyningsgrad. I artikkelen påpekes det at:

«(...) verken selvforsyningsgrad eller dekningsgrad sier nødvendigvis noe om hvordan det går med oss dersom krisen skulle komme. Selvforsyningsgraden baserer seg på kostholdet vi har i dag, og ikke på hvor mye energi vi trenger for å overleve.»

Landbruk.no skriver også:

«Vi antar at selvforsyningsgraden i en kortere kriseperiode ville vært større enn det både selvforsyningsgraden og dekningsgraden er i dag, fordi vi ville klart oss med mindre.»

Det sies videre at:

«(...) i en lengre krisesituasjon ville man også kunne legge om produksjonen til å produsere en større andel planteprodukter som menneskemat i stedet for fôr som husdyrfôr. Kravene til kvalitet på maten ville trolig også være lavere i en krisesituasjon enn det det er i dag.»

Flertallet viser også til at fisken vi eksporterer til andre land, også utgjør et viktig bidrag til matsikkerheten.

Flertallet påpeker at som del av en beredskapstankning vil det være viktig å legge til rette for mindre og lokale private kornlagre på gårdsbruk. Flertallet viser til at regjeringen i jordbruksoppgjøret 2019 styrket ordningen med tilskudd til beredskapslagring av såkorn vesentlig, samt at også ordningen med tilskudd til lagring av matkorn på lokale gårder ble prioritert. Det lagres i dag også korn på landets kornmøller, og Landbruksdirektoratet får innrapportert lagertall fra kornkjøpere og matmellemøller. I tillegg estimerer direktoratet lager hos kornprodusenter. Flertallet viser til at lagerbeholdningen varierer gjennom sesongen og er høyest i 3. og 4. kvartal. Ved utgangen av sesongen 2018–2019 var lagerbeholdningen på 38 pst. av årlig forbruk. Flertallet mener dette er et betydelig bidrag til den totale matsikkerheten. Flertallet påpeker videre at i en krisesituasjon vil en god del av det som i dag defineres som fôr-korn, kunne benyttes til menneskemat. Vi vil da til enhver tid ha et lager for korn for en betydelig lengre periode enn det forslaget til beredskapslager av matkorn er tenkt å sikre.

Flertallet peker på at dersom man vurderer utviklingen av matkornlager i 2003 i et lengre perspektiv, kan man ikke si at dette har svekket den totale beredskapen i Norge. Flertallet påpeker at beredskapslagrene den gangen bestod av to kornlagre i Nord-Norge og tre i Sør-Norge med til sammen 21 500 tonn mathvete. I tillegg var det 13 mellagre i Nord-Norge med til sammen 7 500 tonn matmel. Hvis vi anslår at en korntørke på en privateid gård vil ta inntil 1 000 tonn, viser dette at beredskapsordningen den gang hadde lav kapasitet (ref. Felleskjøpets rapport «Behov og muligheter for beredskapslagring av korn i Norge», 2019, s. 2 og 11).

Flertallet mener Norge aldri har vært bedre rustet til å håndtere en krise av slike dimensjoner som vi

opplever nå både økonomisk, matsikkerhetsmessig, men også generelt beredskapsmessig, selv om pandemien også har avdekket huller og svakheter.

Flertallet mener koronapandemien gjør det nødvendig å ta hele beredskapssituasjonen opp til vurdering. Det gjelder hele bredden av beredskap og beredskapslagring: medisiner, medisinsk utstyr, reservedeler til maskiner, mat, korn med mer. Flertallet påpeker at det vil komme en ny stortingsmelding om samfunnsikkerhet og beredskap som skal vurdere den helhetlige beredskapen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at mat, og god nok tilgang til mat, er en sentral del av et lands beredskap. Ved Stortingets behandling av jordbruksmeldingen, Meld. St. 11 (2016–2017), ble matsikkerhet og beredskap tatt inn som et overordnet hensyn for jordbrukspolitikken i innstillingen fra næringskomiteen, jf. Innst. 251 S (2016–2017). Urolige tider gir behov for å satse på alle deler av landets beredskap.

Disse medlemmer viser til at i forslag til statsbudsjett for 2014 hadde regjeringen Stoltenberg II lagt inn penger til en startbevilgning for å etablere beredskapslagring av matkorn i Norge. Da regjeringen Solberg tok over i oktober 2013, ble forslaget tatt ut av budsjettet.

Disse medlemmer viser til at Stortinget 6. februar 2018 gjorde følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen fremme en egen sak for Stortinget i løpet av 2019 om etablering av nasjonale beredskapslagre av korn.»

Disse medlemmer viser til at ved behandlingen av statsbudsjettet for 2020 la Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti bort dette forslaget.

Disse medlemmer viser til at matvareberedskap er avgjørende for Norge i en krisesituasjon. Selv om Norge i en normalsituasjon har et velfungerende handelssystem, må man være forberedt på at handelssystemet i kortere eller lengre perioder ikke vil fungere optimalt dersom det oppstår en krise.

Disse medlemmer viser til at statsråden forholder seg til forslaget som om det utelukkende skal være knyttet til sentralisert lagring. Det medfører ikke riktighet. Disse medlemmer viser også til at flertallet hevder at det settes av for lite penger til beredskapslagring. Disse medlemmer viser til at det vil ta noe tid å etablere et beredskapslager, og at kostnadene må dekkes over tid. Disse medlemmer mener det må være regjeringen som legger frem et konkret forslag til hvordan dette kan organiseres.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem finansiering og en plan for gjennomføring av beredskapslagring av matkorn i forbindelse med statsbudsjettet for 2021.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem finansiering og en plan for gjennomføring av beredskapslagring av matkorn i forbindelse med statsbudsjettet for 2021.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:92 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad og Trygve Slagsvold Vedum om etablering av beredskapslagring av matkorn – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 2. juni 2020

Geir Pollestad

leder

Guro Angell Gimse

ordfører